

PAIMIONJOEN KOSKIKUNNOSTUSSUUNNITELMAT VÄLILLÄ KARJAKOSKI – KILLALANKOSKI

Hankkeen loppuraportti 29.8.2022

Hanke on saanut avustusta Vesien- ja merenhoidon sekä vesistötoimenpiteiden toteuttamisen määrärahoista, päätös 1.3.2021 (VARELY/5969/2020)

Hankkeen toteutusaika:	Hankkeen hyväksytty toteutusaika alkoi heti hakemuksen jättämisen jälkeen 30.11.2020–30.9.2022. Käytännössä toteuttaminen alkoi avustuspäätöksen saamisen jälkeen 1.3.2021 ja jatkui 30.8.2022 asti.
Hankkeen toteuttaja:	Paimionjoki-yhdistys ry
Nimi ja yhteystiedot:	Paimionjoki-yhdistys ry PL 50 21531 Paimio
Yhteyshenkilö:	Marjukka Kulmala marjukka.kulmala@paimio.fi p. 0400-211857
Yhteistyökumppanit:	Kosken TI kunta, Marttilan kunta, Liedon kaupunki, Valonia
Hankkeen tausta:	<p>Paimionjoki-yhdistys on perustettu vuonna 2010 edistämään Paimionjoen vesistön tilaa. Tavoitteena on, että Paimionjoki on ekologisesti terve ja sen virkistyskäyttöarvo on korkea. Toiminnan painopisteet ovat joen vesiensuojelua sekä kala- ja raputaloutta koskevien toimenpiteiden edistäminen. Lisäksi tarkoituksena on edistää maisemaa, kulttuurihistoriaa, virkistyskäyttöä sekä matkailua koskevia toimenpiteitä. Nyt haettava hanke tukee vesienhoitosuunnitelmien tavoitteita.</p> <p>Noin 110 km pituinen Paimionjoki saa alkunsa Someron Somerniemeltä. Järviketju alkaa Someron Painiosta ja päättyy Hovirinnankoskeen. Joen alaosan kolme voimalaitosta Askala, Juntola ja Juva estävät vaelluskalojen pääsyn joen pääuomaan, mutta särkikaloja on runsaasti. Uhanalaisista eliöistä vesistössä tavataan ainakin vuollejokisimpukkaa.</p> <p>Paimionjoki toimi merkittävänä uittoväylänä 1850-luvulta vuoteen 1957 asti ja mm. tämän ja vilkkaan myllytoiminnan takia koskialueita on muokattu. Tässä hankkeessa keskityttiin nimenomaan näihin joen keskiosassa oleviin koskiin; voimalaitospatoihin tai muihin padottuihin alueisiin ei puututtu. Vuonna 2016 on laadittu Paimionjoen vesistön virtavesien kunnostustarveselvitys (Aaltonen & Penttilä, Iktys Oy) ja tähän selvitykseen koottujen tietojen perusteella lähdettiin nyt tekemään tarkempia kunnostussuunnitelmia.</p>

- Hankkeen tavoitteet:** Hankkeen tavoitteena oli tuottaa yksityiskohtaiset suunnitelmat Paimionjoen keskiosan koskien (12 kpl) kunnostamiseksi. Nämä olisivat edellytyksenä mahdollisten lupien hakemiseen ja varsinaisten kunnostusrahojen hakemiseen.
- Koskikunnostuksilla on jatkossa tarkoitus parantaa Paimionjoen ekologista tilaa. Kunnostussuunnitelmissa haluttiin huomioida erityisesti koskialueiden merkitys kalaston ja muun vesieliöstön elinympäristönä. Paimionjoen ekologinen tila on luokiteltu välttäväksi/voimakkaaksi muokatuksi.
- Hankkeen viestinnän ja sidosryhmätyön kautta haluttiin parantaa tietoisuutta Paimionjoen vesistön tilasta, kunnostustarpeista ja ekologisista arvoista. Viestinnän tavoitteena oli myös luoda edellytyksiä kunnostusten toteuttamiselle. Hankkeen avulla tavoiteltiin myös tiedon lisäämistä Paimionjoen kunnostusmahdollisuuksista hankealueen kuntien ja muiden sidosryhmien käyttöön.
- Suunnittelun lähtökohdat:** Koskien luonnontilan palauttaminen myllyrakentamiseen ja irtouittoon liittyneiden perkausten ja muokkausten jäljiltä muodosti päällimmäisen tarpeen toteuttaa suunnitteluhanke.
- Kolmella suunnittelukohteella on säilynyt yksittäinen myllyrakennus mutta muutoin koskien ääreltä löytyy enää lähinnä myllyjen ja myllypatojen betonisia ja kivisiä perustuksia tai niiden osia. Vesivoiman hyödynnys on kohdekoskissa loppunut. Uiton tiedetään Paimionjoessa alkaneen jo 1840-luvulla ja jatkuneen vuoteen 1957 asti. Paimionjoen uittosääntö on kumottu vuonna 1977. Kunnostuksessa tullaan säilyttämään kaikki keskeiset ja näkyvät mylly- ja uittotoiminnan vanhat rakenteet. Suunnitelman mukaiset kunnostustyöt kohdistuvat koneellisen kunnostuksen osalta vain koskien vesialueelle. Kunnostuksessa käytetään vain vesialueelle kasattuja perkuukivikkoja ja virtaama pyritään pääosin palauttamaan peratuista uomista takaisin koko alkuperäisen kosken leveydelle. Muutamia virtaamaltaan kohtuullisia entisiä myllyuomia esitetään kunnostettavaksi käsityönä. Ulkopuolisena materiaalina koskiin tuodaan vain taimenen kutuun sopivaa soraa. Kunnostettavien koskien tulevaa rakennetta säätelevät niiden alkuperäiset luontaiset ominaisuudet kuten virtaaman suhde vesittyvän uoman leveyteen, kaltevuudet ja (perattujen) koskikivien laatu. Kaikilla koskilla kunnostus joko parantaa merkittävästi koskimaisemaa tai säilyttää sen vähintään nykyisellään. Kunnostukset eivät saa muuttaa merkittävästi vedenkorkeutta tai virtaamaa.
- Suunnittelualue:** Kunnostettavat kosket sijaitsevat 37 uomakilometrin matkalla Paimionjoen keskijuoksulla Kosken TI ja Marttilan kuntien ja Liedon kaupungin alueella. Koskella TI kosket ovat nimeltään Karjakoski, Karjakosken alapuolinen koski, Tuimalankoski, Patakoski ja Koivukylänkoski. Marttilassa kosket ovat Purhalankoski, Krouvinkoski ja Koskenpäänkoski. Liedossa sijaitsee kaksi koskea, nimeltään Eurakoski ja Killalankoski. Inventoituja koskia oli kaikkiaan 12 kappaletta, joista Ollilan- eli Hirvaskoski Marttilassa päätettiin jättää pienen pinta-alan ja vähäisen kunnostustarpeen vuoksi kunnostussuunnittelun ulkopuolelle. Krouvin- ja Palaistenkoski ovat käytännössä yhtenäinen koskijakso ja niiden yhteisenä nimenä käytettiin suunnitelmassa Krouvinkoskea. Näin suunniteltujen kohteiden lukumääräksi muodostui 10 koskea.
- Hankkeen käynnistäminen:** 1) Tarjouspyynnön laatiminen
Kun myönteinen avustuspäätös oli saatu, aloitettiin maaliskuussa 2021 tarjouspyynnön laatiminen suunnittelijan löytämiseksi. Tämä tehtiin Paimionjoki-

yhdistyksen toiminnanjohtajan ja Valonian vesiasiantuntijoiden Jussi Aaltosen ja Janne Tolosen yhteistyönä. Myös yhteistyökumppaneina olevien kuntien edustajilta pyydettiin kommentteja prosessin edetessä. Tarjouspyyntöön haluttiin panostaa paljon ja tehdä siitä mahdollisimman yksityiskohtainen, jotta voitaisiin olla varmoja valintakriteerien osumisesta riittävän pätevään ja kokeneeseen suunnittelijaan.

2) Tarjouspyynnön lähettäminen

Tarjouspyyntö lähetettiin 10.4.2021 kuudelle sellaiselle taholle, joiden tiedettiin aikaisemminkin tehneen vastaavanlaisia suunnitelmia. Vastauksia pyydettiin 30.4.2021 mennessä. Tarjouspyynnön saaneista kaksi ei vastannut ollenkaan, kaksi vastasi, että ei pystyisi aikataulujen takia ottamaan työtä vastaan ja kaksi tahoa – tmi Arto Hautala ja Hämeen kalatalouskeskus – jättivät tarjoukset.

3) Suunnittelijan valinta

Saatuja kahta tarjousta vertailtiin samalla kokoonpanolla kuin tarjouspyyntö oli tehtykin eli PJY:n toiminnanjohtaja ja Valonian vesiasiantuntijat perehtyivät tarjouksiin. Yksimielisesti päädyttiin siihen, että Tmi. Arto Hautalan tarjous hyväksyttäisiin. Tähän vaikutti tarjouksen loppusumma sekä referenssit. Myös kuntien edustajien tuki saatiin ennen lopullista päätöstä. PJY:n toiminnanjohtaja ilmoitti Arto Hautalalle 6.5.2021, että hänen tarjouksensa on hyväksytty. Kirjallinen sopimus tehtävästä työstä allekirjoitettiin 12.5.2021.

Suunnittelijan työ:

1) Maastotyöt

Biologi Arto Hautala teki suunnittelun maastotyöt 19.-23.7.2021. Tarkentavia maastomittauksia hän teki vielä 27.5.2022. Kosket käveltiin läpi pohjaa samalla rassaten. Kivien kokojakaumista, perkuukivikoiden sijainnista, luonnonsoran esiintymisestä, syvyysvaihtelusta, virtaaman jakautumisesta sekä vesi- ja rantakasvillisuudesta kerättiin tiedot karttasuurennoksille. Kaikki alueet valokuvattiin ja videoitiin.

2) Suunnitelmien laatiminen

Arto Hautala laati kirjalliset suunnitelmat syksyn 2021 ja talven 2022 aikana täydentäen niitä vielä keväällä 2022 tarkentavien mittauksen jälkeen. Suunnitelmaa kommentoi hydrologian ja mahdollisten vesistövaikutusten osalta Timo Pohjamo (DI, EcoRiver Oy). Kunnostussuunnitelmat laadittiin Cad ohjelmistolla paikkatietopohjaisesti ETRS_TM35FIN koordinaatistoon ja N2000 korkeusjärjestelmään. Luonnos suunnitelmista valmistui 11.6.2022.

Hankkeen ohjausryhmä:

Hankkeella ei ollut varsinaista ohjausryhmää, mutta hankekumppanit viestivät keskenään aktiivisesti sähköpostilla ja puhelimitse koko hankkeen ajan. Paimionjoki-yhdistyksen toiminnanjohtaja piti hankekumppanit koko ajan tietoisina siitä, missä hankkeessa mennään. Myös Teams-tapaaminen suunnittelijan ja hankekumppanien kesken pidettiin, kun suunnitelmat olivat siinä vaiheessa, että niitä saattoi kommentoida. Samassa yhteydessä käsiteltiin hankkeesta tiedottamista.

Hankkeesta tiedottaminen:

1) Maastotöistä tiedottaminen

Toukokuussa 2021 aloitettiin hankkeesta tiedottaminen, koska haluttiin asialle julkisuutta ennen maastotöiden. Laadittiin tiedote, joka julkaistiin niin Paimionjoki-yhdistyksen Internet-sivuilla (www.paimionjoki.fi) kuin yhteistyökuntien omilla nettisivuillakin. Lisäksi lähetettiin kirjeet niille maa- ja vesialueenomistajille, joiden yhteystiedot oli saatu kuntien kautta. Myös Paimionjoki-yhdistyksen uutiskirjeessä toukokuussa 2021 kerrottiin maastotöiden alkamisesta. Tiedottaminen poiki

muutamia yhteydenottoja suoraan suunnittelijaan. Mediatiedotteen ansiosta Auranmaan Viikkolehti kirjoitti aiheesta 21.5.2021. Kyseistä paikallislehteä luetaan laajalti Marttilassa ja Koskella TI eli siellä, missä suurin osa suunnittelukohteista sijaitsee.

2) Suunnitelmien esittelytilaisuus ja siitä tiedottaminen:

Valmistuneista suunnitelmista järjestettiin kaikille avoin esittelytilaisuus 22.6.2022 klo 17.30 alkaen Marttilan kunnantalolla. Tiedottamisessa käytettiin samaa kaavaa kuin maastotöidenkin osalta eli tiedote julkaistiin toukokuun lopussa niin Paimionjoki-yhdistyksen kuin kuntienkin nettisivuilla ja lisäksi lähetettiin kirjeet kiinteistönomistajille. Tapahtumasta tehtiin Facebook-tapahtuma, jota jaettiin niin PJY:n kuin kuntienkin somessa ja kuntakohtaisissa Facebook-keskusteluryhmissä Lehdistötiedotteen pohjalta Auranmaan viikkolehti haastatteli Arto Hautalaa ja julkaisi suunnitelmista ison lehtijutun 21.6., mikä toimi hyvänä mainoksena tilaisuudesta. Infotilaisuudessa oli paikalla reilu 20 henkeä. Tilaisuuden aluksi PJY:n toiminnanjohtaja kertoi hankkeen taustoista ja rahoituksesta ja tämän jälkeen Arto Hautala esitteli suunnitelmia yleisesti, minkä jälkeen siirryttiin katsomaan varsinaisia koskikohtaisia suunnitelmapiirroksia. Osallistujia rohkaistiin kommentoimaan suunnitelmia ja tarvittaessa ehdottamaan muutoksia. Vastaanotto oli pelkästään positiivinen, eikä muutoksia esitetty. Osallistujilta pyydettiin yhteystietoja, jotta heille voitaisiin lähettää linkki suunnitelmiin ja tiedottaa heitä myös jatkossa hankkeen etenemisestä. Kunnantalolla pidetyn tilaisuuden jälkeen osa väestä lähti vielä tutustumaan yhteen suunniteltuun kohteeseen eli Marttilan Krouvinkoskeen.

3) Valmiista suunnitelmista tiedottaminen:

Julkisen esittelytilaisuuden jälkeen 23.6.2022 suunnitelmat julkaistiin Paimionjoki-yhdistyksen nettisivuilla. Laajemman yleisön saamiseksi kesälomakauden jälkeen eli elokuussa tehtiin vielä kolmas tiedote kuntien nettisivuille ja kuntatiedotteisiin julkaistavaksi. Tämän tiedotteen sisältönä sen kertominen, että suunnitelmat ovat valmistuneet ja ne löytyvät Paimionjoki-yhdistyksen sivuilta ja että niihin voi edelleen jättää kommentteja ja huomautuksia. Yhteydenottoja ei ole tullut tämän loppuraportin kirjoittamiseen mennessä, mikä on tulkittu siten, että vastustusta suunnitelmia kohtaan ei ole.

Hankkeen tulokset:

Hankkeen tuloksena otettiin tärkeä askel kohti Paimionjoen ekologisen tilan parantumista. Hanke tuotti erittäin hyvät suunnitelmat ja kustannusarvion 10 joen keskiosan kosken kunnostamiseksi. Aktiivisella tiedottamisella paikallisen väestön ja yhteistyökumppaneina toimineiden kuntien tietoisuus joen kunnostamisen tärkeydestä ja mahdollisuuksista lisääntyi. Lisäksi tiedottamisella pohjustettiin yleistä hyväksyntää tuleville kunnostuksille. Suunnitelmien avulla voidaan lähteä hankkimaan kiinteistönomistajilta lupia varsinaisten kunnostusten toteuttamiseen. Tämän jälkeen tulee mahdolliseksi hakea rahoitusta kunnostustöille.

Kirjanpito:

Hankkeen kirjanpito hoidettiin Paimionjoki-yhdistyksen kirjanpitäjän, Tilitoimisto Merja Oraksen kautta omalla kustannuspaikallaan.

Toteutuneet kustannukset:

Hankkeen kustannukset

Kustannukset	
Palkat ja palkkiot (Paimionjoki-yhdistys)	913,58 €
Ostopalvelut (tmi. Arto Hautala)	15500,00 €
Muut kustannukset (suunnitelmien tulostus, Grano)	141,86 €
Yhteensä	16555,44 €

Rahoitus		
Harkinnanvaraiset valtion avustukset vesien- ja merenhoidon sekä vesistö- ja kalataloustoimenpiteiden toteuttamiseen	50 %	8277,72 €
Omarahoitus	50 %	8277,72 €
Omarahoituksen jakautuminen:		
Paimionjoki-yhdistys virkatyötä 44 tuntia (n. 0,3 htkk)		913,58 €
Paimionjoki-yhdistys rahallinen osuus		2397,51 €
Kosken kunta		2234,98 €
Marttilan kunta		1903,88 €
Liedon kunta		827,77 €
Omarahoitus ja avustus yhteensä		16555,44 €

Liite 1. Paimionjoen koskien tekninen kunnostussuunnitelma.

Liite 2. Kunnostuksen suunnitelmapiirustukset.